

Krystyna Milcarz, Grażyna Małachowska

Pamiętnik Zewika : człowiek – najlepsza inwestycja (fragmenty), Statek Zewika, Łódź 2011

Edukacja Elementarna w Teorii i Praktyce : kwartalnik dla nauczycieli nr 4, 80-90

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

mirrę). A otrzymawszy we śnie nakaz, żeby nie wracali do Heroda, inną drogą udali się do swojej ojczyzny. *Pokazujemy jak Mędrcy odchodzą inną drogą.*

4. Refleksja – modlitwa

Dlaczego to małe Dziecko otrzymało tak niezwykle dary? Kim ono jest? Kto został zaproszony do domu Jezusa? Czy tylko pasterze i Mędrcy zostali zaproszeni, by cieszyć się z narodzenia tego Dziecka? Jeżeli my też, co możemy dziś powiedzieć Jezusowi? Co możemy dać Jezusowi?

Po modlitwie można zaśpiewać z dziećmi kolędę.

Propozycje pracy indywidualnej:

- praca z materiałem i tekstem
- modlitwa indywidualna przy żłóbku
- kolorowanie rysunków o Bożym Narodzeniu
- kopiowanie tekstów i rysunków.

Barbara Surma
Krzysztof Biel

Krystyna Milcarz
Grażyna Małachowska
Przedszkole Miejskie nr 152 w Łodzi

PAMIĘTNIK ZEWIKA. CZŁOWIEK – NAJLEPSZA INWESTYCJA (FRAGMENTY), STATEK ZEWIKA, ŁÓDŹ 2011

WSTĘP

Przedszkole Miejskie nr 152 w Łodzi jest placówką masową. Pracujemy w czterech zróżnicowanych wiekowo grupach, do których uczęszcza po 25 dzieci. Standardowe zatrudnienie w grupie to dwóch nauczycieli pracujących w tygodniowym systemie zmianowym.

NASZE POCZĄTKI

Od 2004 roku w przedszkolu przebywają dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych, m.in.: z porażeniem mózgowym, niedosłyszające, autystyczne, po wirusowym zapaleniu mózgu, z wadami wymowy i przewlekle chore. Duży procent stanowią także dzieci z grupy ryzyka dysleksji, zaburzone emocjonalnie oraz społecznie.

Nasze zainteresowanie problemem dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych zrodziło się z własnych doświadczeń oraz z coraz większych potrzeb środowiska. Szkolnictwo integracyjne i specjalne zapewnia opiekę głównie dzieciom niepełnosprawnym. Dla pozostałych nie ma alternatywy. Stwierdziłyśmy, że między szkolnictwem specjalnym, integracyjnym i ogólnym brakuje jednego ogniw. Jest nim edukacja włączająca.

To dlatego napisałyśmy program profilaktyczny Osiągnąć Sukces, a pracę wychowawczo-dydaktyczną wzbogaciłyśmy o metody terapeutyczne, przede wszystkim o Metodę Dobrego Startu, bajkoterapię, arteterapię, choreoterapię czy kineziologię edukacyjną.

Od 2007 roku w przedszkolu zatrudniony jest terapeuta na pół etatu. To on zajął się obszarem pracy indywidualnej, nauczyciele natomiast skupili się na procesie indywidualizacji oraz społecznym aspekcie wychowania.

OBECNIE

Dotychczasowe doświadczenia oraz ogromne zainteresowanie i coraz większe potrzeby środowiska spowodowały, że w 2009 roku napisałyśmy projekt edukacji włączającej *STATEK ZE WIKI* – *zabawa, edukacja włączająca, integracja, kompensacja, akceptacja* współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Celem projektu jest wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci w wieku 3–5 lat poprzez zwiększanie poziomu upowszechniania edukacji przedszkolnej w Łodzi ze szczególnym uwzględnieniem dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

ZE WIK – bo tak potocznie nazywamy ten projekt – to *łódź ratunkowa* dla wielu wychowanków naszego przedszkola, m.in. dzieci niepełnosprawnych, przewlekłe chorych, przejawiających trudności w uczeniu się, szczególnie uzdolnionych, a także dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo.

Dzięki pozyskanym funduszom zapewniłyśmy im profesjonalną opiekę specjalistów: logopedy, psychologa, profilaktyka wad postawy i arteterapeuty. W każdej grupie zatrudniony został nauczyciel wspierający, który dostosowuje zadania realizowane przez grupę do indywidualnych potrzeb i możliwości dzieci. Pracę pedagogów wspomaga dodatkowy personel obsługowy.

ZE WIK to również profesjonalnie wyposażone gabinety: logopedyczny oraz wspierania rozwoju i terapii, nowoczesne, bezpieczne zabawki, sprzęt sportowy i ogrodowy, a także wysokiej klasy pomoce dydaktyczne.

W ramach projektu uruchomiony został oddział dodatkowy dla 20 dzieci w wieku 3–5 lat. Poza zajęciami wynikającymi z zadań zawartych w podstawie programowej dzieci mają zapewnione codzienne, grupowe i indywidualne spotkania z logopedą oraz zajęcia ruchowe z elementami jogi prowadzone przez profilaktyka wad postawy.

Aby promować i wdrażać edukację włączającą, musiałyśmy przekonać do naszych działań rodziców. Dzięki funduszom pozyskanym na realizację projektu mogliśmy zaprosić ich na cykliczne warsztaty prowadzone przez psychologa.

Przesłaniem warsztatów było poszerzanie świadomości i wiedzy rodziców na temat rozwoju dzieci w wieku przedszkolnym, rozwijania umiejętności komunikacji i wspierania dziecka w różnych sytuacjach życiowych. Zaproszeni na zajęcia to rodzice dzieci potrzebujących wsparcia, wytypowani przez nauczycieli i specjalistów na podstawie diagnozy i rozmów indywidualnych oraz rodzice zainteresowani proponowaną tematyką.

Uruchomiłyśmy także Bibliotekę Mądrego Rodzica, której księgozbiór dostępny jest dla wszystkich rodziców.

O EDUKACJI WŁĄCZĄCEJ OGÓLNIIE

Od kilku lat edukacja włączająca jest tematem wielu rozważań naukowych, publikacji metodycznych, a także dyskusji prowadzonych w gronie pedagogów – nauczycieli praktyków. Bardzo często błędnie utożsamiana jest z integracją – rozumianą jako włączanie dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych do placówek integracyjnych. Umieszczenie ich w środowisku przedszkolnym/szkolnym w grupie rówieśniczej to oczywisty postęp w stosunku do ortodoksyjnie pojmowanego szkolnego systemu segregacyjnego. W tej chwili jednak to zdecydowanie za mało. Peter Bayliss w zbiorowej pracy stwierdził, że „...bardzo często nie mają one poczucia rzeczywistej i autentycznej przynależności do społeczności szkolnej”¹ można powiedzieć, że ich potrzeby zaspokajane są głównie na poziomie wiedzy (i to też nie zawsze), natomiast w całym tym procesie brakuje miejsca na dbałość o sferę osobistą i społeczną, o poczucie ich własnej wartości i emocjonalność, które w perspektywie stanowiąc będą o „być albo nie być” w dorosłym życiu.

Mówiąc o dzieciach przejawiających specjalne potrzeby, przede wszystkim wymieniamy się dziećmi z orzeczoną niepełnosprawnością. Pojęcie „specjalne potrzeby” postrzegane jest przez pryzmat określonej grupy – głównie osób niepełnosprawnych. A co z pozostałymi? Z dziećmi z rodzin zagrożonych ubóstwem, niewydolnych wychowawczo, patologicznych, z sierotami emigracyjnymi, dziećmi z zaburzonym zachowaniem, z ukrytą niepełnosprawnością (np. z zespołem Aspergera), dyslektykami, przewlekle chorymi, uzależnionymi od dóbr i współczesnej techniki itp.? Czy mają one równe szanse edukacyjne, czy ich potrzeby są zaspokajane, ... pytań nasuwa się wiele.

P. Mittler, specjalista w dziedzinie wyrównywania szans edukacyjnych, podkreśla, że włączanie nie jest tożsame z integracją. Według niego rozważania definicyjne to strata czasu. Szczególnie dużo uwagi poświęca natomiast uczeniu się na bazie doświadczeń i rzeczywistych sytuacji edukacyjnych, z którymi zetknął się w swojej długoletniej pracy. *„Edukację włączającą postrzega z perspektywy zmian zachodzących we współczesnych społeczeństwach, a mianowicie zmian perspektywy widzenia*

¹ E. Avramidis, P. Bayliss, R. Burden, 2000.

*problemów, w tym również problemów współczesnej edukacji”². We wstępie odniósł się również do problemu włączenia w aspekcie biedy i jej skutków w rozwoju i uczeniu się dzieci. Według P. Mittler’a „**włączanie** oznacza zmianę szkół, tak by lepiej odpowiadały potrzebom dzieci. Dotyczy pomagania wszystkim nauczycielom w przyjęciu odpowiedzialności za nauczanie wszystkich dzieci w ich rodzimych szkołach i przygotowywanie ich do uczenia tych dzieci, które obecnie zostają wykluczone z własnych szkół, bez względu na powody wykluczenia. Dotyczy wszystkich dzieci, dla których edukacja szkolna nie jest dobrodziejstwem, a nie tylko tych, które obdarzono etykietką uczniów „o specjalnych potrzebach edukacyjnych”.*

Włączanie jest więc terminem oznaczającym szerokie i perspektywiczne spojrzenie na edukację. Znacznie szersze niż termin **integracja**. Jest bowiem wspólnym celem nauczania i polityki społecznej. Aby mogło się dokonywać, „szkoła jako całość musi się zmieniać w taki sposób, by zapewniała dostęp do pełnego zakresu szans edukacyjnych i społecznych wszystkim uczniom”³. Włączanie bowiem nie może dotyczyć tylko dzieci niepełnosprawnych, ale wszystkich pozostałych, tych których wielorakość cech czyni je różnorodnymi, wymagającymi indywidualnego podejścia.

„WŁĄCZANIE” W NASZYM PRZEDSZKOLU

W naszym przedszkolu wszystkie dzieci są tak samo ważne. Bez względu na rodzaj niepełnosprawności, chorobę, szczególne uzdolnienia, status społeczny czy zawodowy rodziny, płeć itp. Wszystkim dzieciom zapewniamy równe szanse edukacyjne.

Dzieci otoczone zostały profesjonalną opieką pedagogiczną i specjalistyczną. Uległa także zmianie organizacja procesu nauczania.

Przed wszystkim:

- a) grupy są różnicowane wiekowo;
- b) zajęcia konstruowane są tak, aby uwzględniały różnorodność jednostek i były dostępne dla wszystkich;
- c) praca z dzieckiem odbywa się m.in. w oparciu o kąski tematyczne/zainteresowań (indywidualizacja procesu dydaktycznego);
- d) dzieci są angażowane w proces samodzielnego uczenia się;
- e) uczą się one wzajemnie od siebie;
- f) normy i zasady obowiązujące w przedszkolu opierają się na wzajemnym szacunku, tolerancji i akceptacji;
- g) nauczyciele i specjaliści wspólnie planują proces edukacyjny;
- h) prowadzi się terapię indywidualną;
- i) nauczyciele wspierający dostosowują treści programowe do indywidualnych potrzeb i możliwości dzieci o specjalnych potrzebach, wspomagają i dążą do aktywnego uczestnictwa każdego dziecka;
- j) nauczyciele akceptują odpowiedzialność za wszystkie dzieci.

² A. Wyka, PAN, Warszawa.

³ P. Mittler.

Taka organizacja procesu nauczania wymaga dużej plastyczności wszystkich nauczycieli i specjalistów. Gwarancją sukcesu dziecka jest bowiem dobra współpraca pedagogów, oparta na wzajemnej pomocy, życzliwości, a czasem kompromisie. Wdrażanie edukacji włączającej wymaga od nich otwartości, kreatywności, konsekwencji i cierpliwości. Przede wszystkim jednak ogromnej empatii, wrażliwości i odpowiedzialności za wszystkie dzieci. Najważniejsze jest jednak to, że dzięki zaangażowaniu całego zespołu edukacja włączająca w naszym przedszkolu stała się faktem, a **program równych szans, a nie jednakowego rozwoju** podstawą wszystkich naszych działań.

OD AUTORÓW

Przekazujemy Państwu przykłady praktyki pedagogicznej do wykorzystania w codziennej pracy wychowawczo-dydaktycznej.

Mamy nadzieję, że „Pamiętnik Zewika” będzie źródłem zaciekawienia edukacją włączającą i inspiracją do pracy z dziećmi o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

Poniżej prezentujemy wybrane scenariusze zajęć.

GRAŻYNA MAŁACHOWSKA

SCENARIUSZ ZAJĘĆ PRZEPROWADZONYCH W GRUPIE MIESZANEJ WIEKOWO (4–6-LATKI)

List od Wiosny
Moje drogie przedszkolaki!
Przesyłam Wam dziś nowinę,
Już niedługo wszyscy będą żegnać Zimę.
Wiem na pewno od doktora,
Że Zima jest bardzo chora,
Że ma kaszel, katar, poły,
Na zabawę brak ochoty,
Wciąż narzeka....., nie na żarty,
Że kubraczek ma podarty,
Dziury w butach i czapeczke,
Kry że mało jest na rzeczce,
Że słońce mocno grzeje,

I cieplejszy wietrzyk wieje.
Wiec po woli się pakuje,
Do wyjazdu się szykuje.
Ja zaś wracam!
Będę wkrótce.
Na wsi, w mieście, w ptasiej budce.....
Lecz mam taki problem mały,
Chcę byście mnie poszukały.
W wielu miejscach pozostawię swoje ślady.
Do zobaczenia.
Dobrej Zabawy!
Wiosna

Temat: Poszukiwacze Wiosny

Cele ogólne:

- Budowanie dziecięcej wiedzy o świecie społecznym, przyrodniczym i technicznym.
- Kształtowanie umiejętności w zakresie samodzielnego dokonywania wyborów (działań/zadań) oraz odpowiedzialności za ich realizację.
- Kształtowanie umiejętności pracy/współpracy w rówieśniczej grupie zadaniowej.
- Wdrażanie do twórczej, efektywnej pracy – przestrzeganie obowiązujących w grupie zasad.

Cele szczegółowe:

Uwaga! Cele oznaczone zostały symbolami, wskazującymi poziom trudności: trudny – ≡, średni – ≡, łatwy – ▶

Dziecko:

- ▶ Nazywa aktualną porę roku – zima
- ≡ Nazywa nadchodzącą porę roku – wiosna
- ≡ Zna, nazywa i porządkuje (wymienia w kolejności) pory roku – zima, wiosna, lato, jesień
- ▶ Skupia uwagę na komunikacie/instrukcji słownej
- ≡ Rozumie sens komunikatów/instrukcji podany w formie słów oraz uproszczonych znaków/obrazów
- ≡ Wykonuje zadania zgodnie z instrukcją/komunikatem – współdziała z rówieśnikami/nauczycielem/rodzicami
- ▶ Podejmuje próbę zaplanowania swojej pracy np. w formie graficznej
- ≡ Planuje swoją pracę z pomocą kolegów lub nauczyciela
- ≡ Samodzielnie planuje swoją pracę
- ▶ Skupia uwagę na zadaniu, wskazuje i nazywa obserwowane zjawiska
- ≡ Dokonuje rejestracji obserwowanych zjawisk i zdarzeń
- ≡ Wskazuje/nazywa opisuje zależności funkcjonalne między zjawiskami i zdarzeniami
- ▶ Zna i stosuje się do zasad obowiązujących w grupie – współpracuje w zespole zadaniowym
- ▶ Prezentuje efekty swojej pracy na forum grupy.

Metody pracy:

- samodzielnych doświadczeń
- zadań stawianych do wykonania
- techniki C. Freineta – doświadczenia poszukujące
- elementy Metody Projektu
- lista atrybutów
- słowna.

Formy pracy: indywidualna, zbiorowa, grupowa.

Środki dydaktyczne:

- koperta z listem Pani Wiosny/koperty z zadaniami dla każdego dziecka- zróżnicowane pod względem trudności
- apaszki
- kartony, kredki, farby, ścinki materiałów, kolorowe skrawki papieru, klej, kasza itp.
- aparaty fotograficzne, dyktafon
- narzędzia ogrodnicze
- kolorowe opaski
- nagrania muzyki P. Czajkowskiego i A. Vivaldiego
- odznaki Przyjaciela Wiosny (dla wszystkich dzieci).

Przebieg zajęć: Pierwszy dzień**Część I – Wstęp**

1. Po wejściu do swojej grupy dzieci zauważają kolorowe, papierowe strzałki ułożone na podłodze. Strzałki wskazują na list znajdujący się w kącie przyrodniczym. Nauczycielka tworzy atmosferę zaciekawienia, a następnie pyta, czy któreś dziecko zechciałoby przeczytać, od kogo i do kogo jest ten list. Ochotnik (umiejący czytać przedszkolak) odczytuje samodzielnie lub z pomocą nauczyciela informacje z koperty. Nauczycielka informuje dzieci, że „*po śniadaniu (niektóre dzieci przychodzą później) przeczytamy list od Wiosny*”.
2. Powitanie. Dzieci tworzą koło, nauczycielka lub wybrany przedszkolak rozdaje kolorowe apaszki. Na komunikaty nauczyciela: *witam tych, którzy mają zielone/żółte/czerwone/niebieskie spodnie/spódniczki/buty/gumki itp., które są dziś wesołe/smutne/złe itp., które lubią kwiatki, spacerować po parku, ptaki, itp.* – dzieci, których komunikat dotyczy machają apaszkami (2–3 razy).
3. Dzieci siadają na dywanie, w półkoło, twarzą do nauczycielki, jedno wskazane przez nią dziecko ponownie odczytuje adresata i nadawcę. Nauczycielka wyjmuje zawartość koperty (list od Wiosny na kolorowym papierze oraz małe koperty z imionami dzieci), czyta wolno i wyraźnie list od Wiosny (2–3 razy), przy kolejnych czytaniach dzieci mogą dopowiadać wyrazy.
4. Omówienie treści listu – rozmowa kierowana przez nauczyciela.
Pytania typu: *Kto napisał ten list?, Jaką porę roku Wiosna wymieniła w liście? Jak czuje się Zima?, O co poprosiła nas Wiosna?...*
5. Improwizacja taneczna do muzyki A. Vivaldiego – „Wiosna” (z wykorzystaniem apaszek).

Część II – Instrukcja dla dzieci

Nawiązując do treści listu od Wiosny, nauczycielka informuje dzieci, np.: „*W tym tygodniu będziemy zdobywać odznakę Poszukiwacza Wiosny. Odznaki zostaną wręczone ostatniego dnia, tj. w piątek. Żeby otrzymać taką odznakę musicie wykonać kilka zadań. Dzisiaj, wykonacie zadanie, jakie Wiosna przysłała każdemu z Was w kopertach z imionami. Spośród różnych obrazków/napisów wybierzcie te, które pokazują Wiosnę (stopień trudności dostosowany został do każdego dziecka). Ułóżcie je na kartonie i przyklejcie. Możecie też dowolnie ozdobić swoją pracę. Każde z Was otrzyma kolorową teczkę, w której będzie gromadził wszystkie «ślady Wiosny». To będzie pierwszy ślad.*”

Dzieci wykonują pracę przy stolikach.

Część III – Podsumowanie

1. Omówienie wykonanych prac.
2. Porządkowanie miejsca pracy.
3. Komunikat nauczyciela: *Jutro otrzymacie kolejne zadania do wykonania.*

Drugi dzień**Część I – Wstęp**

1. Powitanie – zabawa. Przywitanie się z dziećmi piosenką:

„Wszyscy są, witam was...” „Wszyscy są, witam was, zaczynamy już czas. Jestem ja, jesteś ty, raz, dwa, trzy!”

2. Ponowne odczytanie treści listu od Wiosny – krótkie nawiązanie do jego treści.

Część II – Instrukcja dla dzieci

Nauczycielka przekazuje dzieciom komunikat:

Dzisiaj będziemy szukać Wiosny w ogrodzie botanicznym. Podzielimy się na 3 kolorowe drużyny. Najpierw wybiorę kapitanów, którzy dobiorą sobie kolegów i koleżanki. Przypominam, w drużynie muszą być dzieci młodsze i starsze oraz chłopcy i dziewczynki. Teraz rozdam kapitanom kolorowe koperty z zadaniami do wykonania (trudność zadań zawartych w kopertach dostosowana jest do składu drużyny) oraz kolorowe opaski, które założycie na rękawy kurtek. Koperta żółta – Drużyna fotograficzna będzie robiła zdjęcia. Koperta zielona – Drużyna dziennikarska przeprowadzi wywiad z pracownikami ogrodu botanicznego; będziecie zadawać pytania na temat wiosny, rozmowę nagrać na dyktafon. Koperta czerwona – Drużyna artystyczna narysuje wszystkie zaobserwowane oznaki wiosny.

Część III – Podsumowanie

Po powrocie do przedszkola, dzieci dzielą się swoimi doświadczeniami. Gotowe prace gromadzone są w teczkach. Zdjęcia zostaną wywołane, a nagrane na dyktafon wywiady wysłuchane.

Trzeci dzień

Część I – Wstęp

Zabawa pt. „Rozgrzewka” (pedagogika zabawy):

Najpierw w górę trzy podskoki.

Raz, dwa, trzy.

Potem dwa skłony na boki.

Raz i dwa!

W górę ręce, prosto nogi.

Stój, jak my!

Część II – Instrukcja dla dzieci

Nauczycielka przekazuje dzieciom komunikat:

Dzisiaj będziemy szukać oznak Wiosny w ogródku przedszkolnym. Ponownie podzielimy się na dwie drużyny. Dzisiaj wybiorę nowych kapitanów, którzy dobiorą sobie kolegów i koleżanek zgodnie ze znanymi Wam zasadami. Przypominam, że w drużynie muszą być dzieci młodsze i starsze oraz chłopcy i dziewczynki. Teraz rozdam kapitanom kolorowe koperty z zadaniami do wykonania. Koperta zielona – Drużyna ogrodników nr 1 porządkuje grządki. Koperta czerwona – Drużyna ogrodników nr 2 porządkuje skalniaki.

Uwaga!

Zadania zawarte w kopertach nie są obce dzieciom. Potrafią one obsługiwać dyktafon, aparat fotograficzny, uprawiają grządki/pielęgnują skalniak, posługują się narzędziami ogrodniczymi. Zadania wykonywane przez dzieci muszą być jednak wspierane przez, np.: innych nauczycieli/woźne/pomoc nauczyciela/rodziców/stażyстів/studentów, w celu zapewnienia dzieciom bezpieczeństwa oraz pomocy w sytuacjach trudnych.

Część III – Podsumowanie

Po powrocie do przedszkola, dzieci dzielą się swoimi doświadczeniami, a następnie utrwalają w formie graficznej lub pisemnej swoje własne obserwacje, np. rysują kwiaty: krokusy, przebiśniegi.

Czwarty dzień (21 marca)

Część I – Wstęp

1. Swobodna ekspresja muzyczna z wykorzystaniem apaszek: Walc Kwiatów – P. Czajkowskiego z „Dziadka do orzechów” – dzieci improwizują w rytm muzyki.
2. Rozmowa na temat wszystkich zadań, jakie dzieci miały do wykonania. Oglądanie zebranych dowodów. Ocena wykonania zadań przez dzieci (co było trudne, a co łatwe).
3. Lista atrybutów: Wiosna jest... kolorowa, ciepła, wesola, deszczowa, zielona...
4. Nawiązanie do treści listu od Wiosny. *Dzisiaj, 21 marca przybyła do nas Wiosna i dlatego musimy ją pięknie przywitać. Nie wiemy jak dokładnie wygląda, ale widzieliśmy jej oznaki. Teraz sami ją stworzycie.*

Część II – Instrukcja dla dzieci

Nauczycielka przekazuje dzieciom komunikat:

Dzisiaj wykonacie na dużym arkuszu papieru portret Wiosny. W kąciek plastycznym macie do dyspozycji różne materiały i narzędzia. Korzystacie z nich zgodnie z naszymi potrzebami oraz obowiązującymi zasadami, pamiętacie także o zachowaniu dużej ostrożności podczas używania nożyczek, pędzli i innych narzędzi. Dzisiaj wybiorę 3 nowych kapitanów, którzy stworzą drużyny: żółtą, zieloną i czerwoną. Przypominam, w drużynie muszą być dzieci młodsze i starsze oraz chłopcy i dziewczynki. Drużyna czerwona wykonuje zadanie przy stole oznaczonym czerwonym znakiem koła, drużyna zielona... Nad pracą drużyn czuwają kapitanowie. Waszymi pracami powitacie Wiosnę.

Część III – Podsumowanie

1. Omówienie prac
2. Przygotowanie prac na wystawę
3. Porządkowanie miejsc pracy
4. Przyznanie dzieciom odznaki: Przyjaciel Wiosny
5. Relaksacja: Historia kropli deszczu.

* * *

KRYSTYNA MILCARZ

SCENARIUSZ ZAJĘĆ PRZEPROWADZONYCH W GRUPIE ZRÓŻNICOWANEJ WIEKOWO (4–6 LATKI)

Podczas całego zajęcia w klasie są 4 dorosłe osoby (woźna, nauczyciel wspierający, pomoc nauczyciela i nauczyciel główny). Zaproponowany scenariusz jest podsumowaniem/usystematyzowaniem wiedzy dzieci na temat czterech ras psów (bernardyn, wilczur, labrador, kundel – jamnik).

Przez kolejne dni tygodnia dzieci rozmawiały na temat psów, sposobu opieki nad nimi, ich zwyczajów, sposobu odżywiania, ich cech charakterystycznych, ich

charakterów oraz w jaki sposób pomagają one człowiekowi. Swoje wiadomości uzupełniały, oglądając albumy, książki oraz encyklopedie.

Na zajęcie trzeba przeznaczyć minimum 45–60 minut.

Obszar oddziaływań: Wychowanie przez sztukę – różne formy plastyczne

- Umiejętność wypowiadania się w różnych technikach plastycznych i przy użyciu elementarnych środków wyrazu (takich jak kształt i barwa) w postaci prostych kompozycji i form konstrukcyjnych.

Obszar oddziaływań: Kształtowanie umiejętności społecznych dzieci

- Przestrzeganie reguł obowiązujących w społeczności dziecięcej (dziecko stara się współdziałać w zabawach i w sytuacjach zadaniowych) oraz w świecie dorosłych.

Temat: Mali konstruktorzy a wielcy twórcy

Cele ogólne:

- Rozwijanie umiejętności wypowiadania się poprzez działalność plastyczną i konstrukcyjną
- Kształtowanie nawyku uważnego słuchania komunikatów i wypowiedzi innych
- Wyrabianie umiejętności współpracy i współdziałania w małej grupie.

Cele szczegółowe:

Dziecko:

- Planuje, samodzielnie poszukuje i wykorzystuje dostępne materiały, klocki, przedmioty do wykonania zadania
- Uważnie słucha komunikatów, rozumie je, stosuje się do nich
- Współpracuje i współdziała w małej grupie w celu wykonania przydzielonych zadań
- Bierze odpowiedzialność za wspólnie wykonane zadanie.

Metody pracy:

- zadań stawianych do wykonania
- burza mózgów
- elementy metody projektów
- bricolage słowny
- słowna.

Formy pracy: zbiorowa, grupowa, indywidualna.

Środki dydaktyczne:

Tablica interaktywna, ilustracje psów (4 rasy) w dużym formacie, klocki plastikowe, piankowe i drewniane, materiały plastyczne: kartony, pastele, mazaki, kolorowy papier, materiał, plastelina, klej, patyczki do przygotowania sylwet, nożyczki, papier pakowy, farby, materiał przyrodniczy, sznurki, kolorowa włóczka, kreatywne druciki.

Przebieg zajęć:**Część I – Wprowadzenie**

1. Podział dzieci na małe grupy (4–5 osobowe). Zabawa „Zwierzęta” – nauczycielka każdemu dziecku przydziela mały kartonik z rysunkiem zwierzęcia domowego/hodowlanego: kot, pies, kaczka, kura. Na sygnał dzieci za pomocą ruchu oraz cicho wydawanych głosów zwierząt, odszukują swoje grupy.
2. Nauczycielka zaprasza dzieci do tablicy interaktywnej (siedzą w swoich grupach). Za pomocą małego koła – kurtyny odsłania fragmenty ilustracji wybranej rasy psa. Która grupa najszybciej rozpozna rasę psa, otrzymuje zdjęcie psa tej rasy.
3. Burza mózgów. Nauczycielka odsłania napisy – nazwy ras psów na tablicy. Dzieci odczytują napisy i wymieniają jak najwięcej określeń pasujących do poszczególnych ras (nauczycielka zapisuje propozycje dzieci). Na koniec odczytują wypracowany materiał.

Część II – Instrukcja dla dzieci

Nauczycielka podaje cel zajęcia, przekazuje dzieciom instrukcję dotyczącą wykonania zadania:

Dzisiaj mamy do wykonania dwa zadania. Pierwsze zadanie to wykonanie pracy plastycznej (narysowanie, namalowanie, skonstruowanie psa) wykorzystując do tego celu różnorodne materiały plastyczne oraz klocki, materiał przyrodniczy, maski, ubrania z kącika teatralnego. Drugie zadanie będzie polegało na ułożeniu opowiadania o wylosowanej rasie psa. Wasze opowiadania panie zapiszą na kartkach.

Przedszkolaki wybierają w grupach kapitana, który dokona losowania miejsca, gdzie grupa będzie pracowała.

Nauczycielka zaproponowała cztery stanowiska:

1. kącik plastyczny: kartony, pastele, mazaki, kolorowy papier, materiał, klej, farby, nożyczki
2. kącik klocków: klocki drewniane, plastikowe, piankowe, kartony, papier pakowy, mazaki, klej, nożyczki
3. kącik teatralny: maski, stroje, kolorowe kartony, pastele, mazaki, patyczki do przygotowania sylwet, nożyczki
4. kącik techniczny: plastelina, materiał przyrodniczy, sznurki, kolorowa włóczka, kreatywne druciki, kolorowe kartony, klej.

Dzieci wykonują zadania poprzez samodzielne poszukiwania rozwiązań pod opieką nauczyciela lub osoby dorosłej.

Część III – podsumowanie

1. Prezentacja prac poszczególnych grup
2. Odczytanie przez osoby dorosłe ułożonych przez dzieci opowiadań
3. Zorganizowanie wystawy prac.

Krystyna Milcarz
Grażyna Małachowska